

JÖRGEN KLEIST:

Världens dummaste höger?

Till bringade en del av sommarens semester i Frankrike, där man påstår sig ha världens dummaste höger. Bakgrunden till den uppfattningen torde vara att den franska borgerligheten, trots ett gynnsamt opinionsklimat för borgerliga värderingar förra året förlorade såväl parlaments- som presidentval. Men också det faktum att splittringen mellan och inom de olika fraktionerna och partierna inom borgerligheten har tilltagit. Så ser det ut i Frankrike.

Som svensk kan man inte låta bli att reflektera över de likheter som finns avseende den politiska situationen emellan våra båda länder. Allra mest reflekterar man emellertid över påståendet att det är Frankrike som skulle ha världens minst slagkraftiga höger. Jag har länge ansett det närmast ovedersägligt att denna topplacering – en av de få numera – är given för Sverige. Med höger menar jag då inte bara moderater, utan borgerligheten i ett vidare perspektiv, d v s alla de politiker och partier som företräder borgerligt liberala värderingar.

Sverige har med bred marginal västvärldens högsta skatter. Missnöjet med den monopoliserade offentliga servicen blir allt mer utbrett. Den kriminalpolitik som förs saknar, för att uttrycka det milt, i väsentliga avseenden förankring i folkdjupet. Bara dessa faktorer borde egentligen räcka som ammunition för att vinna val.

Till detta kommer att borgerliga värden har fått en renässans och att marknadsekonomiska synsätt nu står starkare än på länge bland medborgarna. Detta borde komma till uttryck i borgerliga valframgångar.

Den tilltagande socialdemokratiska

maktfullkomlighet som tar sig uttryck i utnämningsspolitik och Ebbe Carlsson-affärer borde slutligen räcka för att tillfoga socialdemokratin ett svidande nederlag.

Inget av detta har dock inträffat. Istället gjorde borgerligheten förra året sitt sämsta val under efterkrigstiden. De partier som förespråkar en marknadsliberal politik förlorade över fem procentenheter. Socialdemokraterna fick visserligen vidkännas en röstförlust, men den var tämligen begränsad. Varför gick det så? Varför har socialdemokraterna styrt Sverige under mer än 50 års tid? Detta är frågor som jag tror att borgerliga politiker med ett helt annat allvar än hittills måste ställa sig om det inte skall bli 50 år till.

Personligen tror jag att det finns flera orsaker till borgerlighetens oförmåga. En av dessa faktorer är de historiskt betingade psykologiska bindningar som finns i svensk politik och som är svåra att bryta. Klassröstningen är fortfarande mycket stark i Sverige. En undersökning som LO gjorde i våras visar dessutom att cirka 45 procent av svenska folket anser sig tillhöra "arbetarklass". Även om frågetecken kan resas mot resultatet av en undersökning som denna, så framstår ändå siffran som hög i ett internationellt perspektiv. I andra länder finns en stark strävan att tillhöra medelklassen, som verkar vara mindre utvecklad i Sverige. Det socialdemokratiska "historiemonopolet" har också bidragit till att förstärka det psykologiska trycket att rösta socialdemokratiskt bland vissa väljargrupper.

En annan betydelsefull faktor är den taktiska oskicklighet som borgerliga partier och politiker uppvisar. Möjligen är detta inte något specifikt för just svensk borgerlighet. Det kan hända att det snara-

re är typiskt för partier och politiska grupperingar som under lång tid har vant sig vid att befinna sig i opposition. Demokraterna i USA och Labour i Storbritannien saknar också de sina respektive motståndares taktiska fingerfärdighet, även om de sannolikt är överlägsna svensk borgerlighet. Det må vara hur det vill med detta, men nog väcker det undran när borgerliga partier val efter val i oppositionsställning oprovocerat lägger fram impopulära förslag och därigenom öppnar sig för angrepp.

Borgerligheten har också ett trovärdighetsproblem. Då menar jag inte i första hand frågan om de borgerliga partierna förmår regera tillsammans. Den frågan lämnar jag i detta sammanhang därhän. Det stora problemet ligger sannolikt djupare än så. Borgerliga politiker har inte lyckats göra troligt att de är bättre än socialdemokraterna. Det finns en utbredd uppfattning i Sverige att socialdemokraterna inte bara är bättre på att driva socialistisk politik, utan även borgerlig. Väljarna uppfattar inte heller Ebbe Carlsson-affären som en typiskt socialdemokratisk företeelse.

Borgerlighetens finansiella underlägsenhet är en fjärde faktor som inte skall underskattas. I längden är det svårt att konkurrera fullt ut om likvärdiga förutsättningar saknas. Siffror som Timbro tagit fram visar att socialdemokraternas valrörelse förra året kostade cirka en halv miljard kronor. Även om socialdemokraterna skulle hävda att detta belopp är överskattat, tecknas ändå bilden av ett närmast förödande ekonomiskt övertag för vänstern i kampen om väljarna. Att i detta läge tacka nej till stöd från näringslivet framstår med förlov sagt mindre väl

övervägt. Visserligen kan ett parti med begränsade resurser hävda sig väl på nischer av den politiska marknaden, men det är svårt att bli marknadsledande.

Ett drag som jag tror är mer utmärkande för högern i Sverige än i andra länder än fascinationen för det teoretiska och abstrakta. Det finns kort sagt en tendens att röra sig på en nivå som väldigt många väljare anser ointressant och utan betydelse för dem själva. Denna förkärlek för akademiska diskussioner tar sig uttryck i både språkbruk och i sättet att attackera politiska frågeställningar.

Ett exempel på detta skulle kunna vara vårens debatt om tvångssparande. Det intryck jag då fick, rätt eller orätt, var att en av de borgerliga huvudinvändningarna var, att åtgärden nog inte skulle åstadkomma den eftersträvande åtstramningen av svensk ekonomi och därmed dämpa inflationstrycket. För väljarna torde den intressanta frågan emellertid vara vem som bestämmer över den enskildes beskattade inkomst.

Ett annat exempel är den framtidsdebatt som nu förs inom moderaterna. Denna är säkert värdefull, och angelägen, men visst kan man bli betänksam när den förs i så abstrakta termer att till och med de mest hängivna partiarbetarna undrar vart framtidsgruppen egentligen syftar.

Ett tredje exempel är den "tokhöger", företrädesvis inom FMSF, som ägnar sig åt diverse spektakulära barnsligheter typ illegal spritförsäljning och åt världsfrånvända diskussioner om individens rätt att knarka ihjäl sig och/eller bära vapen. Dessa frågor kan kanske ha sitt intresse ur akademisk synvinkel, men det vore nog en överdrift att påstå att det är dessa friheter väljarna i första hand är intresserade

av. Tvärtom bidrar denna typ av aktiviteter till att även borgerliga sympatisörer börjar undra över den moderata frihets-synen.

Med detta vill jag inte ha sagt att en djupare ideologisk debatt inte behövs inom politiken. Däremot kan inte denna bli det dominerande inslaget i kommunikationen med valmanskåren.

En ytterligare orsak till den borgerliga oförmågan att vinna är det inbördes nollsummespel som bedrivs mellan de borgerliga partierna. Det är givetvis kort-siktigt lättare att vinna väljare från de andra borgerliga partierna än att försöka göra inbrytningar i de socialdemokratiska väljargrupperna, alltså prioriteras det förra

trots att det senare är en förutsättning för ett maktskifte. Hur man skall komma tillrätta med detta eviga dilemma är en fråga som kräver allvarlig begrundan.

I USA finns ett talesätt som låter ungefär så här: "Om Du är så smart — varför är Du då inte rik?" Om svensk borgerlighet skulle man kunna säga: "Om vi har så rätt och väljarna tycker som vi — varför vinner vi då inte?" Det tycker jag är en berättigad fråga. Svaret är antingen att vi inte har rätt, att vi har rätt men att väljarna inte tycker som vi i alla fall eller, att vi både har rätt och väljarna med oss men att misstag begås någonstans i processen. Jag vill ogärna tro på något av de bägge förstnämnda alternativen.

Pärmar för inbindning av årgång 1988

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-667 59 55, eller genom insättning av kronor 70:— på postgiro 7 27 44-6.